

DOMINGU VI PÁSKUA – TINAN B

Tema

Liturjia Domingu VI Páskua nian konvida ita atu kontempla Maromak nia domin, hatudu iha Jezús nia jestu no nia liafuan sira no loron ba loron halo sai presente iha ema sira nia moris hodi Jezús nia dixípulu sira nia hahalok.

Leitura daruak apresenta definisaun ida kle'an no kompleta liu kona-ba Maromak: “Maromak mak domin”. Jezús ne'ebé bá hasoru ema sira no ninia mate iha krús hatudu oinsá Maromak nia domin boot tebes ba ema sira. Sai “Maromak nia oan” no “koñese Maromak” katak husik domin ne'e nia dinamizmu envolve ita no hadomi maun no biin-alin sira.

Iha *Evanjellu*, Jezús define koordenada sira “dalan” nian ne'ebé ninia dixípulu sira tenke halo, iha sira-nia marxa iha istória... Sira mak “belun sira” ne'ebé Jezús revela Aman nia domin; sira-nia misaun mak fó sasin kona-ba Maromak nia domin iha ema sira nia leet. Liuhusi sasin ne'e, Maromak nia projetu salvadór bele konkretiza no moris mai Ema Foun.

Leitura dahuluk afirma katak Maromak oferese salvasaun ne'e ba ema hotu, liuhusi Jezús Kristu, no dixípulu sira mak lori ba mundu. Ba Maromak, buat ne'ebé desizivu la'ós pertense ba rasa ida eh grupu sosiál ida, maibé disponibilidade atu simu oferta ne'ebé Nia halo.

LEITURA I – Apóst 10,25-26.34-35.44-48

Epizódium livru Apóstolu sira-nia Hahalok ne'ebé leitura ohin nian propoin halo parte sesaun ida (kf. 9,32-11,18) iha-ne'ebé Pedro mak protagonista. Tema sentrál sesaun ne'e nian mak kristianizmu ne'ebé to'o ba jentiu sira.

Ita iha Cesareia, sidade boot iha tasi ninin Palestina nian, fatin baibain prokuradór romanu hela bá. Sentru kuadru ne'e nian mak Cornélio, senturiaun romanu, ne'ebé hamta'uk Maromak. Pedro ba vizita Cornélio, no haklaken Jezús ba nia. Rezultadu mak Cornélio no nia família tomak nia konversaun.

Ba Lucas, epizódium ne'e importante ba espansaun Kreda nian... Cornélio mak jentiu dahuluk ne'ebé ho modu ofisiál tama iha Jezús nia comunidade (iha Apóst 8,26-40 ko'alia kona-ba etíope ida ne'ebé simu batizmu husi Filipe; maibé etíope ne'e “prosélitu” tiha ona – katak, simpatizante judaizmu nian). Kona-ba Cornélio, la iha indikasaun katak nia iha ligasaun ho relijiaun judaika. Nia konversaun marka virajen desiziva ida iha proklamasaun Evanjellu nian ne'ebé, husi momentu ne'e, loke mós ba jentiu sira.

Ba sarani sira husi judaizmu tempu ne'ebá nian, sira la klaru se jentiu sira iha asesu ba salvasaun no bele tama Jezús nia Kreda eh lae. Jentiu ida mak ema foer, judeu di'ak ida hetan bandu atu labele tama iha nia uma, atu keta kontamina nia an. Bele haklaken eh lae ba jentiu sira?

Lucas hatene didi'iak, klaru katak Maromak mós hakarak oferese salvasaun ba jentiu sira. Tan ne'e mak Lucas hatudu katak Maromak mak, iha vizaun ida, husu ba Cornélio atu haruka bolu (kf. Apóst 10,1-8); no Maromak mak lori Pedro hanesan iha mehi (éstaze) no prepara nia atu bá hasoru Cornélio (kf. Apóst 10,9-23). Cornélio nia konversaun iha baze istória; “vizaun sira” no detalhe sira, Lucas mak monta (karik) atu apresenta ninia katekeze. Fundamentalmente, Lucas nia interesse mak halo klaru katak Maromak hakarak atu ninia proposta salvasaun nian to'o ba ema hotu, lahó esesaun.

MENSAJEN

Lucas haktuir tiha Pedro nia resepsaun iha Cornélio nia uma, nia tau iha Pedro niaibun diskursu ida (estratu ida de'it) konteúdu kerigma primitivu nian. Iha diskursu ne'e, Pedro haklaken Jezús (vers. 38a), ninia atividade ("Nia bá iha fatin id aba fatin seluk atu halo di'ak no hodi kura ema sira ne'ebé diabu hanehan, basá Maromak ho Nia" – vers. 38b), ninia mate (vers. 39b), ninia moris-hi'as (vers. 40) no dimensaun salvífika Jezús nia asaun nian (vers. 43b).

Ita-nia testu fó importánsia, liuliu ba mensajen salvasaun destina ba nasaun hotu, la halo distinsaun ba ema sira, rasa eh povu (vers. 34-35). Tanba ne'e mak Jezús nia anúnsiu tenke to'o ba sikun hotu rai nian.

Pedro haklaken hotu tiha, Espíritu tuun kedas "ba sira hotu ne'ebé rona Liafuan" (vers. 44), lahó distinsaun entre judeu no jentiu sira (vers. 45). Rezultadu don Espíritu nian ne'ebé haktuir hanesan ho ida Pentekostes nian: sira hotu "ko'alia lian sira" no "hahí Maromak" (vers. 46). Ne'e mak konfirma direta katak Maromak oferese salvasaun ba mane no feto hotu, lahó esesaun ida. Pedro mak ida primeiru atu foti konkluziun no sarani Cornélio no nia família tomak.

Sarani dahuluk, husi mundu judaiku ho mentalidade judaika, hanoin katak salvasaun ne'e liuliu Maromak nia don ba judeu sira; jentiu sira bele iha asesu ba salvasaun, se konverte ba judaizmu, aseita Lei Moisés nian no sirkunsizaun. Espíritu Santu mai, atu hatudu katak salvasaun ne'ebé Maromak oferese, la'ós judeu sira nia patrimóniu eh monopóliu eh sarani sira husi judaizmu, maibé don ida oferese ba mane no feto hotu ne'ebé loke an ba Maromak nia proposta sira.

LEITURA II - 1 Jo 4,7-10

Surat Dahuluk João nian, hakarak hametin sarani sira nia fiar tan seita erétika sira halo sarani sira konfuzaun, sira nega Jezús Maromak Oan no la simu "ukun-fuan domin" nian. Autór halo sínteze doutrina sarani, hodi buka klarifika liuliu kestaun sira ne'ebé polémika liu.

Kestaun polémika ida mak kestaun domin ba maluk. Ereje pré-gnóstiku sira afirma katak esensiál fiar nian mak vida komuaun nian ho Maromak no la interese realidade sira mundu nian. Sira hanoin katak ema bele deskobre "naroman" no besik ba Maromak, maski rai kunan ba nia maluk (kf. 1 Jo 2,9). Tuir autór Surat Dahuluk João nian, domin ba maluk mak eziyénsia sentráal esperiénsia sarani nian. Maromak nia esénsia mak domin; no laiha ema ida bele dehan nia iha komuñaun ho Maromak se nia la husik domin hakonu nia.

Testu ohin nian mak parte datoluk surat nian (kf. 1 Jo 4,7-5,12). Iha-ne'ebá, autór estabelese nu'udar kritériu vida sarani auténtika, relasaun domin ba Maromak no domin ba maun no biin-alin sira. Iha dimensaun rua ne'e mak sarani sira tenke hetan sira-nia identidade.

MENSAJEN

Konviksaun autór nian mak: "Maromak mak domin". Ne'e mak karakterístika boot liu Maromak nian; atividade espesífika Maromak nian mak hadomi. Nia prova mak faktu katak Nia haruka nia Oan-Mane mesak mai hasoru ema sira, atu liberta sira husi egoizmu, terus no mate (vers. 9). Jezús Kristu, hodi kumpre Aman nia planu, hatudu ho jestu konkretu no vizivel, Maromak nia domin ba ema sira, liuliu sira ne'ebé kiak liu, marjinalizadu... Nia luta to'o mate atu hasai ema husi moris-atan, opresaun, egoizmu, terus; Nia aseita mate atu hatudu katak dalan ba mmoris rohan-laek mak dalan saran vida, entrega an ba Maromak no maluk sira, domin fó tomak hodi la rai buat ida ba an rasik. Domin ne'e suli ba ema maski nia la'o iha dalan laloos nian no lakohi Maromak no ninia proposta sira. Maromak nia domin mak domin inkondisionál, gratuitu, lahó interese, la eziye selu (vers. 10).

Sarani sira mak “Maromak nia oan sira”. Maromak nia moris sirkula iha sira no tenke hatudu iha sira-nia jestu sira... Tan ne’e, se Maromak mak domin (domin totál, inkondisionál, radikál), domin tenke sai realidade ida prezente nafatin iha “Maromak nia oan sira”. Ema ne’ebé “hatene”/koñese Maromak – katak, moris iha relasaun íntima ho Nia – tenke hatudu jestu konkretu domin nian ne’ebé hakonu nia fuan (vers. 8). Ema ne’ebé “moris husi Maromak” tenke hadomi maluk sira ho domin inkondisionál, gratuitu ne’ebé karakteriza Maromak (vers. 7). Domin ba maluk la’ós buat ruma fakultativu, asesóriu, maibé esensiál, obrigatóriu. Sai “Maromak oan” no moris iha komuñau ho Maromak ezije atu domin ne’e naksira iha jestu sira loroloron nian no iha relasaun sira ita iha ho ema seluk.

EVANJELLU – Jo 15,1-8

Dala ida tan, Evanjellu domingu ne’e nian, situa ita iha Jerusalém, iha kalan Kinta nian. Festa Páskua besik loos ona no sidade nakonu ho ema husi li’ur. Jezús mós bá sidade ho nia grupu dixípulu sira-nian.

Autoridade judaika deside tiha on atu elimina Jezús (kf. Jo 11,45-57). Jezús konxiente kona-ba mate iha krús ne’ebé besik daudaun. Dixípulu sira mós haree katak Jezús nia oras besik daudaun. Sira laran susar no ta’uk. Keta halo sira nia moris ho Jezús to’o ona rohan karik?

Ne’e mak kontestu han-kalan ikus Jezús nian ho eskolante sira: “han-kalan despedida” nian no buat hotu Jezús dehan sai nu’udar “testamentu finál”... Jezús hatene katak nia atu fila fali ba Aman no dixípulu sira hela iha mundu, hodi kontinua no fó sasin kona-ba projetu “Reinu” nian. Iha momentu despedida nian, Jezús fó hanoin kona-ba esensiál mensajen nian.

Iha testu ohin nian, Jezús hatudu ba ninia comunidade (ohin nian mós) “dalan dixípulu nian” ne’ebé loos – dalan uniaun ho Jezús no ho Aman. Iha períkopa anteriór (kf. Jo 15,1-8), Jezús uza ilas ai-sanak nian (dixípulu sira) ne’ebé sei fó fuan (misaun) hodi sira-nia uniaun ho ai-videira/ai-uvas (Jezús), ne’ebé agrikultór (Maromak) kuda; agora, Jezús ko’alia ba dixípulu sira nu’udar “belun sira” ne’ebé Nia hili atu kolabora ho Nia iha misaun.

MENSAJEN

João propoin mai ita katekeze ida iha-ne’ebé nia apresenta koordinada prinsipál sira “dalan” dixipuladu nian, depoizde Jezús fila ba Aman. João refere, ho forma espesiál, ba Jezús nia relasaun ho dixípulu sira no misaun ne’ebé dixípulu sira simu bolun atu hala’o iha mundu.

1. Aman nia relasaun ho Jezús mak modelu Jezús nia relasan ho dixípulu sira. Hanesan Aman hadomi Jezús no hatudu nafatin nia domin ba Jezús; no Jezús korresponde ba Aman nia domin, hodi kumpre ukun-fuan sira... Nune’e mós, Jezús hadomi dixípulu sira no hatudu nafatin domin ba sira; no dixípulu sira tenke korresponde ba Jezús nia domin hodi kumpre ninia ukun-fuan sira (vers. 9-10).

2. Aman nia ukun-fuan sira ne’ebé Jeús kumpre ho fidelidade totál mak projetu salvaun Aman nian ba ema sira no entrega ba Jezús atu hala’o. Jezús hasai ema sira husi opresaun Lei nian, luta kontra estrutura sira ne’ebé halo ema sai atan no mantein sira iha nakukun; Nia hanorin ema sira atu moris iha domin (servisu, doasaun, entrega). Nia apresenta dalan liberdade nian no moris nakonu nian. Husi Jezús nia asaun moris mai Ema Foun, livre husi egoísmu no salan, ho kbiit atu estabese relasaun foun ho ema seluk no ho Maromak.

Dixípulu sira mak rezultadu husi Jezús nia obra. Sira forma comunidade ema livre nian ne’ebé hakohak Aman nia proposta salvaun. Sira moris husi Aman nia domin, hatudu iha Jezús nia asaun, jestu, liafuan sira.

3. Dixípulu sira, moris husi Jezús nia asaun, kesi sira nia an ba Nia. Tanba ne’e sira tenke kumpre Jezús nia “ukun-fuan sira” hanesan Jezús kumpre Aman nia ukun-fuan sira. Sira tenke

sai sasin Maromak nia libertasaun nian no lori maluk sira ba libertasaun. Proposta ne'ebé Jezús halo ba dixípulu sira mak proposta ne'ebé lori ba vida, ba realizasaun nakonu, ba ksolok (vers. 11).

4. Proposta salvasaun ne'ebé Jezús halo ba ema sira no husi ne'ebá moris mai Ema Foun rezume iha domin (“ne’e mak ha’u-nia ukun-fuan: atu imi hadomi malu, hanesan Ha’u hadomi imi” – vers. 12). Jezús hadomi totalmente, to’o konsekuénsia ikus, to’o don moris nian (vers. 13). Hanesan Jezús hatudu Maromak nia salvasaun liuhusi domin, nune’e mós mak nia dixípulu sira tenke halo. Sira tenke hadomi malu ho domin serví nian ne'ebé simples no haraik-an, doasaun totál, entrega radikál. Husi domin ne’e mak moris comunidade Reinu nian, comunidade mundu foun nian, ne'ebé fó sasin, liuhusi domin, Maromak nia salvasaun.

5. Oinsá relasaun entre Jezús no comunidade Ema Foun sira-nian ne’e ne'ebé aprende ho Jezús atu moris iha domin no sai sasin Maromak nia salvasaun nian iha mundu?

Komunidade ema foun nian ne’e, ne'ebé hadomi lahó sasukat no aseita halo moris rasik don totál ida ba maun-alin sira, mak comunidade Jezús nia “belun sira” nian (vers. 14). Relasaun ne'ebé Jezús iha ho membru sira komudidade nian la’ós relasaun “Na’i” no “atan” nian, maibé “belun sira” nian. basá domin tau Jezús ho dixípulu sira iha nivel hanesan. Jezús kontinua sai sentru grupu nian, maibé la tau nia an iha grupu nia leten.

“Belun sira” ne’e kolabora tomak iha knaar komún ida. Sira hotu iha misaun hanesan (fó sasin, liuhusi domin, Maromak nia salvasaun) no sira hotu responsavel atu misaun bele konkretiza. Dixípulu sira mak belun sira ne'ebé, voluntariamente no nakonu ho ksolok no entuziazmu, kolabora iha knaar.

Entre “belun sira”, iha komunikasaun no konfiansa totál (“atan” la koñese “na’i” nia planu”; mabé “belun” partilla ho “belun” seluk nia planu ho projetu sira). Jezús komunika ba nia “belun sira” Aman nia projetu salvasaun no mós forma oinsá realiza projetu ne’e (liuhusi domin, entrega, don moris nian). Jezús revela Maromak ba “belun sira”, la’ós liuhusi diskursu sira kona-ba Maromak, maibé hodi hatudu ho nia an rasik no ho ninia atividade, katak Aman mak domin lahó limite no serbisu ba ema nia di’ak.

6. Jezús mak hili “belun sira”/dixípulu sira, bolu sira no haruka sira ba mundu atu fó fuan (vers. 16a). Ida-ne’e la signifika katak Jezús bolu ema balun no rejenta ema seluk; signifika katak inisiativa la’ós dixípulu sira-nian, sira nia hakbesik an ba comunidade Reinu nian mak resposta ida ba dezafiu Jezús nian.

Objetivu bolun ne’e nian mak misaun (“ha’u hili imi no haruka imi atu imi bá no fó fuan” – vers. 16b). Jezús lakohi harii comunidade ida ne'ebé taka an, izola an, hateke ba an rasik, maibé comunidade ne'ebé bá hasoru mundu, ne'ebé kontinua nia obra, ne'ebé fó sasin domin, ne'ebé lori ba ema hotu projetu libertadór Maromak nian. Rezultadu dixípulu sira nia asaun mak moris mai Ema Foun – katak, ema adultu, livre, responsavel, ho Espíritu nia kbiit, ne'ebé reproduz Jezús nia jestu domin nian iha mundu nia leet. Halo nune’e, bele konkretiza Maromak nia projetu salvasaun nian. “Fuan” ne’e tenke hela – katak, tenke sai realidade ida presente duni iha mundu, ho kapasidade atu nakfilak mundu no ema sira nia moris. Hetok uniaun ho Jezús sai forte, dixípulu sira hetok fó fuan barak.

Iha asaun ne’e, dixípulu sira la mesak. Aman nia domin no uniaun ho Jezús sei sustenta dixípulu sira ne'ebé, iha mundu nia leet, haka’as an atu realiza projetu atu salva ema (16c).

7. Ita-nia testu remata ho referénsia foun ba Jezús nia ukun-fuan: “imi hadomi malu bá” (vers. 17). Domin ne'ebé fahe/partilla mak kondisaun atu iha uniaun ho Jezús no fó fuan. Se dixípulu sira kumpre ukun-fuan ne’e, Jezús sei horik nafatin iha sira-nia sorin; no, prezensa ne’e sei dudu comunidade no sustenta nia iha ninia atividade atu halo di’ak ba ema.